

29911 Bestrijding georganiseerde criminaliteit

Nr. 525 Brief van de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 7 september 2026

Hierbij bied ik uw Kamer het onderzoeksrapport ‘Criminaliteit onder minderjarige en jongvolwassen vrouwen’ aan. Het onderzoek is uitgevoerd door het Wetenschappelijk Onderzoek- en Datacentrum (WODC).

In deze brief ga ik eerst in op de belangrijkste bevindingen van het onderzoek. Vervolgens geef ik mijn beleidsreactie hierop, waarbij ik toelicht hoe deze bevindingen plaats krijgen in het huidige beleid en welke stappen ik naar aanleiding daarvan zal zetten.

Aard van het onderzoek

Het voorliggende onderzoek is uitgevoerd als opvolging van het in 2023 verschenen WODC-rapport ‘Meisjescriminaliteit’.¹ Vanwege de daarin genoemde blinde vlek voor minderjarige en jongvolwassen vrouwen in de strafrechtketen, werd daarin aanbevolen om verdiepend onderzoek te doen naar de ontwikkelingen in deviant gedrag onder meisjes en de evidence-based methoden om delinquent gedrag bij meisjes aan te pakken. Met dit onderzoek wordt uitvoering gegeven aan deze aanbeveling.

Het WODC onderzocht de aard en omvang van criminaliteit onder minderjarige en jongvolwassen vrouwen tussen de 12 en 27 jaar in Nederland in de periode 2000–2024. Daarbij is gekeken naar het aantal verdachten, het aantal veroordeelden en zelfgerapporteerde criminaliteit en zijn leeftijd, delictsoorten, achtergrondkenmerken en risicofactoren van deze doelgroep bekeken. Verder zijn regionale verschillen en veranderingen in de afdoening van strafzaken onderzocht. Voor het tweede deel van het onderzoek is een systematische internationale literatuurreview uitgevoerd naar effectieve gedragsinterventies voor minderjarige en jongvolwassen vrouwen. Daarnaast is verkend in hoeverre deze interventies toepasbaar zijn in de Nederlandse context.

Bevindingen en aanbevelingen WODC-onderzoek

¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2022–2023 Kamerstuk 29 911, nr. 397.

Belangrijkste inzichten in ontwikkelingen, aard en omvang van criminaliteit onder minderjarige en jongvolwassen vrouwen:

- o Het aantal minderjarige en jongvolwassen vrouwen in de strafrechtketen is laag.
- o In 2024 werden 3.440 meisjes (12 t/m 17 jaar) en 3.050 jongvolwassen vrouwen (18 t/m 22 jaar) verdacht van een misdrijf.² De betrokkenheid van meisjes bij criminaliteit is ook beperkt in vergelijking met die van jongens.
- o In de zelfrapportage liggen de percentages iets hoger. In 2023 gaf 13% van de minderjarige meisjes en 10% van de jongvolwassen vrouwen aan in het afgelopen jaar één of meer delicten te hebben gepleegd; meestal lichte feiten die doorgaans niet tot politie- of justitieregistraties leiden.
- o De lange termijn trend onder minderjarige en jongvolwassen vrouwen volgt de algemene criminaliteitstrend: na een toename begin deze eeuw daalde het aantal vanaf 2010. Bij minderjarige en jongvolwassen vrouwen iets sterker nog dan onder mannen in dezelfde leeftijdscategorieën. Sinds 2020 is het beeld grotendeels stabiel, met onder 12- tot 15-jarigen een lichte stijging. De absolute aantallen blijven echter laag.³
- o Er is een afname in het aantal veroordelingen voor vermogensmisdrijven, waarvoor minderjarige en jongvolwassen vrouwen eerder relatief vaak werden veroordeeld.⁴ De laatste jaren zijn er relatief meer veroordelingen onder minderjarige en jongvolwassen vrouwen voor geweldsdelicten.⁵
- o Wat betreft de achtergrondkenmerken en risicofactoren voor het plegen van misdrijven blijkt dat een aantal factoren, met name op individueel en gezinsniveau, sterker of uitsluitend betrekking heeft op minderjarige vrouwen en niet of minder op minderjarige mannen. Voorbeelden zijn angststoornissen en slachtofferschap van seksueel misbruik.

Tabel 1. Aantal, percentage en aandeel vrouwelijke jonge verdachten en veroordeelden

	Meisjes (12 t/m 17 jaar)	Jongvolwassen vrouwen (18 t/m 22 jaar)
Verdacht van een misdrijf	3.440 (0,6% van de populatie meisjes 12-17 jaar)	3.050 (0,5% van de populatie vrouwen 18 t/m 22 jaar)
Veroordeeld voor een misdrijf	820 (0,1% van de populatie meisjes 12-17 jaar)	2.050 (0,4% van de populatie vrouwen 18 t/m 22 jaar)
Aandeel van alle verdachten in de leeftijdsgroep	22% (78% jongens 12-17 jaar)	14% (86% mannen 18 t/m 22 jaar)
Aandeel van alle veroordeelden in de leeftijdsgroep	14% (86% jongens 12-17 jaar)	13% (87% mannen 18 t/m 22 jaar)

³ De leeftijd van 12 jaar is de meeste veroordeelding voor, namelijk eenvoudige mishandeling, maar is ook terug te zien in minder vaak voorkomende misdrijven als bedreiging en zware mishandeling. Het gaat om lage aantallen van enkele tientallen veroordelingen van vrouwen per jaar.

⁴ In verhouding tot andere delicten.

⁵ Mogelijk worden er voor vermogensdelicten vaker buitengerechtelijke en alternatieve afdoeningen toegepast.

Belangrijkste inzichten in effectieve interventies voor minderjarige en jongvolwassen vrouwen en toepasbaarheid in Nederland:

- o Het internationale aanbod van interventies voor het voorkomen van criminaliteit onder minderjarige en jongvolwassen vrouwen is zeer beperkt en slechts een klein deel daarvan is daadwerkelijk effectief gebleken.⁶
- o De effectieve en veelbelovende genderspecifieke interventies zijn vooral ontwikkeld binnen de context van justitie en het gezin en besteden veel aandacht aan trauma, relationele context en emotieregulatie.
- o Binnen de schoolcontext bleken juist genderneutrale interventies effectief, voor meisjes nog meer dan voor jongens; maar alleen als deze inzetten op een breder sociaal netwerk dan enkel school (ook docenten, ouders en de buurt worden betrokken).
- o Uit het onderzoek komt naar voren dat interventies voor potentiële jonge vrouwelijke daders doorgaans het meest effectief zijn wanneer zij een cognitief-gedragstherapeutische kern combineren met aandacht voor emotieregulatie en relationele competenties en worden ingebed in een sociaalecologisch kader.

Beleidsreactie

Het beeld uit het onderzoek dat criminaliteit onder minderjarige en jongvolwassen vrouwen in absolute aantallen beperkt is en dat zij in de (jeugd-) strafrechtketen ondervertegenwoordigd zijn, ten opzichte van minderjarige en jongvolwassen mannen, wordt herkend. Ondanks dat de cijfers relatief beperkt zijn geven de resultaten wel aanleiding tot een zekere alertheid. Dat criminaliteit onder jonge vrouwen zich niet altijd toont in de geregistreerde criminaliteitscijfers, betekent niet dat aan deze groep geen aandacht besteed hoeft te worden.

De resultaten geven evenwel op dit moment geen aanleiding tot een beleidsintensivering, maar geven wel aanleiding voor meer gerichte aandacht voor deze doelgroep in bestaand beleid. Relevante opbrengsten van het onderzoek zijn de inzichten in de risico's, achtergrondkenmerken en behoeften van jonge vrouwen en in de accenten die de aanpak van criminaliteit bij hen vraagt ten opzichte van mannen. De kennis over wat wel en niet werkt en welke werkzame bestanddelen daaraan bijdragen, is relevant voor het vormgeven van (lokale) aanpakken.

Deze kennis zal actief worden gedeeld met professionals van gemeenten en andere (lokale) partners. Onder andere via het Centrum voor Criminaliteitspreventie en het netwerk Preventie met Gezag. Deze inzichten

⁶ Slechts één geïndiceerde justitiële interventie, twee geïndiceerde opvoedingsgerichte interventies en twee interventies in de schoolcontext (universeel en selectief) tonen effecten in studies met hoge methodologische kwaliteit. Zes interventies zouden veel belovend kunnen zijn, maar zijn nog niet strikt (in een gerandomiseerd experimenteel design) onderzocht op effectiviteit. Slechts drie van de in totaal 22 onderzochte interventies blijken opgenomen te zijn in de databank van het NJI en slechts één interventie van die drie (ART) zou volgens dit onderzoek effectief kunnen zijn voor de doelgroep, maar valt wel onder de veelbelovende, niet strikt onderzochte categorie.

kunnen, aanvullend op inzichten uit lokaal onderzoek, benut worden om bestaande aanpakken te versterken en waar nodig bij te stellen. Zo kan worden ingezet op meer bewustwording dat ook deze doelgroep dader kan zijn ten behoeve van vroegsignalering en passende interventies voor deze groep, ook wanneer deze doelgroep (nog) niet zichtbaar is in registraties.

In de komende tijd zullen ontwikkelingen en aanvullende inzichten ten aanzien van deze doelgroep gevolgd worden om te bezien of aanvullend beleid nodig is.

De staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,
K.T. van Bruggen